

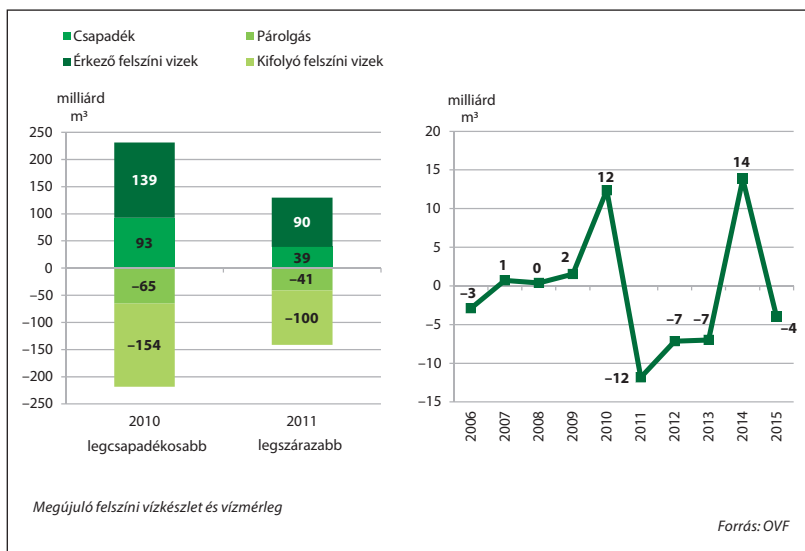
F.3.3. Megújuló felszíni vízkészlet

Az éghajlatváltozás miatt az adott ország területén elérhető, minden évben megújuló vízkészlet mennyisége kiemelkedően fontos adat, változásai, trendjei egyaránt igénylik az elemzést. Hazánk esetében az adatsor két fontos tulajdonságára érdemes figyelni, az egyik a rendkívüli szélsőségek rendszeres jelenléte, a másik, hogy a legszárazabb években a vízmérleg mindig negatív, és bár a csapadékos 2010-ben, 2014-ben pozitív, a következő aszályos években a korábbi víztöbblet hatása nem érzékelhető.

A megújuló felszíni vízkészlet bemeneti oldalán a befolyó vizek és a csapadék állnak, a kimenő oldalán a párolgás és az elfolyás. A vízmérlegben a csapadék és az elfolyás mért adat, a párolgást viszont az elpárolgáshoz szükséges energia fizikai képlete alapján számolják, amihez elvben az adott területre beeső napenergia mennyiségét kell alapul venni. Mivel ennek mérése problémás, ezért általában az energiamennyiséget a hőmérsékletre alapozva szokás becsülni. Természetesen, ha egy területen nincs elég víz a potenciális párolgáshoz, akkor a képletben megadott vízmennyiség nem párolgathat el, ez esetben az adott területet aszály sújtja.

2007–2009-ben átlagosnak tekinthetjük a csapadéklátottságot, 2010 nedves év volt, 2011–2013 között száraznak mondhatók az évek. 2014 kiemelkedő csapadékmennyiséget hozott, 2015-ben ismét deficites a vízmérleg, az előző évi többletből tehát megint nem sikerült semmit itt tartani. Mindkét kiemelkedően csapadékos és befolyó vízzel jól ellátott év (2010, 2014) után aszályos időszak következett, és az előző évben mutatkozó víztöbblet hatása nem érvényesült, azaz a víz megtartását nem sikerült megoldani.

Az adatok alapján a rendkívüli aszályjal járó 2015-ben közel 4 milliárd köbméter vizet veszítettünk el, az ugyancsak vízhiányos 2011-ben 12 milliárdot. Összehasonlításként a Balatonban található víz mennyisége 1,9 milliárd köbméter. Magyarországon a vízrendezés és a vízgazdálkodási koncepció elsődleges célja a vízbő időszakok vizeinek minél gyorsabb levezetése, hogy az ár- és belvízveszély csökkenjen. Ez a koncepció egyenletes, bő vízellátás esetén eredményesen működik, azaz ahol a csapadék területi és időbeli

eloszlása egyenletesen bőséges, ez a megoldás tökéletesen megfelel a természeti adottságoknak.

Az éghajlatváltozás hatására hazánk időjárásában egyre több szélsőség, nyaranta pedig egyre több aszályos időszak figyelhető meg, és ezek a jelenségek a jövőben valószínűleg még gyakoribbak lesznek. A fenntartható vízgazdálkodást célul tűzve ki, felmerül a kérdés, hogy amennyiben a csapadék nem fedezi minden évben a párolgási vízvesztéget, és az aszályos időszakok gyakorisága egyre nő, miért nem kíséreltek meg az elmúlt évtizedekben ezekhez az adottságokhoz illeszkedő vízrendezési koncepciót kialakítani? Ez egy olyan koncepciót jelent, amelynek keretében a tavaszi, bő vízellátottsággal rendelkező időszakokban tározók és táji vízmegtartó rendszerek segítségével a Kárpát-medencében kell tartani a hazánkba érkező felszíni vizeket, hogy akár a tározókból mesterségesen, akár a táji vízmegtartó rendszerek segítségével természetes úton javuljon a környező területek vízellátottsága a vízszegény időszakokban. A mezőgazdaságban is olyan módszerek felé kell fordulni, amelyek képesek növelni a talajok vízmegtartó és vízbefogadó képességét, illetve toleráns fajokat választva végezni a mezőgazdasági termelést.

Az adatsor mind a szélsőségek, mind a hirtelen, akár évről évre tapasztalható változások tekintetében is jó példa: vízbő és aszályos időszakok váltakozását láthatjuk, és a mögöttes számok alapján nyilvánvaló az is, hogy nem vagyunk képesek kihasználni a medencejellegből fakadóan néhány évente bekövetkező, vízben gazdag időszakot, nem tudjuk megtartani a víztöbbletet.

Hazánk megújuló felszíni vízmérlege egyre nagyobb kilengéseket mutat. A vízlevezetés helyett a víz megtartására kell törekedni a vízkormányzás és a mezőgazdasági gyakorlat terén is.